

Vježba 1.2. – Prava, odgovornosti i pravila u razredu

Odgojno-obrazovni ciljevi	Ova aktivnost uvodi pristup „korak po korak“ s učenicima kako bi se u demokratskoj proceduri usuglasila pravila za njihovu razrednu zajednicu. Učenici stječu iskustvo da je njihov doprinos važan i da imaju priliku utjecati na sastavljanje pravila. Razvijaju osjećaj „vlasništva“ i iskušavaju aktivno sudjelovanje u stvaranju razredne zajednice kao mikro društva. Učenici postaju svjesni veze između prava, odgovornosti i pravila (koji su zakoni u kontekstu razreda).
Materijali	Veliki listovi papira koji su podijeljeni na tri dijela.

Postupak

1. Koristeći „igru“ formiranja grupe (npr. dijeljenje karata za sparivanje kako bi se formirale grupe glumaca, violinista itd.) razred se dijeli u tri, šest ili devet grupa ovisno o veličini razreda. Ne bi trebalo biti više od 5 učenika u grupi. Svaka grupa je A, B ili C.
2. Svaka grupa imenuje glasnogovornika/cu. Učitelj/ica traži kratku povratnu informaciju o tome kako su izabrali svog glasnogovornika/cu?
3. Svaka grupa ima list papira podijeljen u tri djela. Koristeći gornji dio papira, zapisuju ono za što vjeruju da su prava svake osobe (uključujući i učitelja/icu). Trebali bi zabilježiti svaki prijedlog i svaki prijedlog treba biti numeriran.
4. Učenici daju povratne informacije, vođeni pritom sljedećim pitanjima. Što mislite, koliko dobro ste ispunili zadatak? Što ste svi radili da je pomoglo? Što je odmoglo?
5. Učenici prosljeđuju svoj rad sljedećoj grupi (A do B, B do C, C do A).
6. Svaka grupa razmatra listu prava koju je napravila prethodna grupa, vođeni sljedećim pitanjima: Koje odgovornosti imamo kako bi poštovali ta prava? Što trebamo raditi? Kako se trebamo ponašati? Na primjer: „Svatko ima pravo da ga se čuje.“ - „Mi imamo odgovornost da čujemo.“
Koristeći iste brojeve koji su korišteni u odjeljku prava, učenici zapisuju odgovarajuću odgovornost (ako se mogu sjetiti i koju) u drugu trećinu papira.²
7. Dodatak za učitelja/icu: pravila za pravila.
 - Odlučite o nekoliko pravila koja će se dominantno prikazati u razredu.
 - Trebaju biti pozitivno sročena - "učini" prije nego "ne smiješ" nešto raditi.
 - Trebaju biti specifična i opisivati određeno ponašanje, na primjer pravo da te se čuje; mi imamo odgovornost da slušamo; pravilo – budi tiho dok drugi govore.
8. Učenici razmjenjuju listove papira još jednom. Grupe razmatraju sva pravila napisana u svim grupama i dogovaraju se o najviše pet pravila. Ona se zapisuju podebljanim slovima na zadnju trećinu papira. Svaka grupa odvaja svojih pet pravila i lijepi ih na ploču. Glasnogovornik/ca svake grupe objašnjava njihova pravila cijelom razredu.
Učitelj/ica moderira raspravu. Učenici identificiraju višak pravila i dogovaraju se koje će duplikate izbrisati. Neke grupe možda neće biti voljne da se njihova pravila izbrišu, a ostali će to predlagati.

² Učenicima ponekad može biti teško naći odgovornost za svako pravo.

Učenici bi trebali donijeti odluku o kojoj bi se svi složili. Možda bi bilo bolje da se takva pravila ostave za kasnije razmišljanje, nego da se ne uvaži određeni prijedlog grupe.

9. Glasovanje za pravila. Svaki učenik dobiva četiri žetona da glasuje za pravila za koja smatra da bi trebala vrijediti za razred. Mogu se odlučiti za četiri pravila, dodjeljujući jedan žeton svakom pravilu, ili mogu staviti sva četiri žetona na jedno pravilo. Četiri pravila s najvećim brojem glasova uključuju se u set pravila za razred. Mogu se napisati kao specifičan dokument kojeg potpisuje svaki učenik i koje se stavlja na vidno mjesto u razredu. Razred može odrediti nekoga za prepisivanje tih pravila i odlučiti kako će ga nagraditi.
10. Zajedničko promišljanje. Što je pomoglo? Što je odmoglo? Na koji način ste doprinijeli aktivnostima? Jeste li primijetili da su doprinosi nekog drugog u razredu bili korisni? Što su učinili?

Ovo je prva prilika za razred da počnu primjenjivati svoja pravila. Učitelj/ica može pohvaliti učenika zbog poštovanja pravila. Ako je ikako moguće, učitelj/ica bi trebao ignorirati one kojih ih ne primjenjuju, u suprotnom, dati će im nepotrebnu i negativnu pozornost ostalih učenika u razredu.